

UPRAVA ZA ZAŠTITU

Klasa 68 (2)

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Izdan 1. Septembra 1925

PATENTNI SPIS BR. 3157

KONRAD LEUSTEK, RAVNAJUĆI UČITELJ, ZAGREB.

Šarka za vrata.

Prijava od 25. maja 1924.

Važi od 1. avgusta 1924.

Opće je poznata neugodnost, da vrata škripe, ako nisu duže vremena mazana, što naročito pada u oči kod vratiju, koja su mnogo u porabi, n. pr. škole, uredi, gostionice i t. d. — Suhi metalni okov nosi teret, tare se jedan o drugi i neprijatno zvuči. Otpomaže se tomu tako, da se kod prostih vratiju zapusti na trn šarke kožnati kolut ili prsten, a na njeg spusti tulija vratne šarke. Nu kožni prsten ne traje dugo već se brzo istroši. Još je veća neprilika kod finijih šarki za ukladena vrata; tuj se šarka sastoji iz dva dijela i to iz komada, koji se pribije uz dovratnik i komada, koji se pribije uz kraj vrata, a sastoji se iz pločice, obično željezne, na kraju zavijene u tuliju, koja se natakne na trn. Kad se mazivo da trnu i u tuliji osuši, počimaju vrata škripati; ako se ne maže, metalni dijelovi se izjedaju i oštećuju, vrata spadaju i loše tijesne. Mažu se pako lojem, uljem ili drugim mazivom; radi li to jedna osoba, tad mora vrata sasvim izdignuti, istaviti i spustiti na pod, pak šarke namazati i onda opet vrata objesiti, što je ali vrlo spor i tegotan posao. Ako su pri tom poslu dvije osobe, tad jedna izdigne i drži vrata, a druga maže, što nije mnogo zgodnije. Imade li mnogo vratiju, treba za taj posao mazanja najmiti i platiti posebne radnike.

Druga je neprilika kod šarki ta, da, ako su zabite u mekko drvo ili je dovratnik obložen mekim daskama, a vrata pri tom prilično velika i teška, to će već prema porabi, prije ili kasnije, popustiti šarka pribita uz dovratnik obično sa dva čavla, radi mekoće drveta rasklimati će se, vrata će opet pasti, često i do poda i loše će zatvarati; valjati će opet najmiti i skupo platiti obrtnike.

Vrlo jednostavnim načinom odstranio je izumitelj ove nedostatke t. j. omogućio je vrlo brzo, lako i temeljito mazanje vratiju te fiksirao stalno i nepomično šarku u njenom položaju. O svrsishodnosti praktičnosti izuma osvjedočio se je izumitelj čestim i točnim pokusima.

Za razjašnjenje pronalaska služi priloženi nacrt. Sl. 1. pokazuje običnu, sveopćoj porabi služeću šarku na kućnim vratima. To je metalna ploča A od jakog lima, željezna, bakrena, mjedena ili sl., providena na jednom kraju obično sa dvije rupice B, kroz koje se zapusti čavao i tako pribije uz dovratnik ploču, zapuštenu u izdubenu usku pukotinu dovratnika. Drugi kraj ploče savijen je u šuplju tuliju C, kroz koju se provuče primjereno dugi, na čavao naliki, jaki trn D te se uz tuliju zanituje i tako učvrsti. Donji kraj trna ili je samo zaobljen ili kao u slici profilirano izveden. Gornji kraj trna viri iz tulije, a za razliku od dosadašnjih izumitelj ga je od prilike za 1 cm produžio. Na trn se zapusti prsten odnosno tulija E, izvedena od savinutog jednog kraja metalnog limenog pasa primjerenih dimenzija (sl. 2 u pogledu sa strane i ozgor), koja u svom nesvinutom dijelu može imati i više, nu obično samo 2 rupice F, u koje se stavi šarafnica i pomoću njih prišaraf i fiksira taj sigurnosni pas uz dovratnik u položaju čineć ugao od 90° s uloženom pločom šarke. Sad se na trn stavi i na pas spusti drugi dio šarke (sl. 3) t. j. šuplja tulija G izvedena iz ploče H i istih dimenzija kao i jur opisana; na drugom kraju je ploča H providena sa rupicama J, zapuštena u usku pukotinu postranog brida vratiju i čavlima zakovana. Gornji dio tulije začepljen je tu-

pim kratkim klinom K i zanitovan, njegova glava je ili zaobljena ili kao na slici profilirana simetrično poput glave trna dolje. Izumitelj je na toj tuliji probušio malu rupicu L od prilike 2 do 5 mm promjera i to o nekoliko mm poviše šiljka trna. Sl. 4 prikazuje detalj šarke pri vratima u otvorenom položaju. Vrata su otvorena u sobu, a čine sa širokom plohom uklađenog dovratnika ugao o 180°. M je kontura odnosno uklad dovratnika, u koji je šarka zapuštena i pribita. N je kontura vrata, gdje je u brid zapuštena i pribita tulija G. Rupica za mazanje L nalazi se tu između oba dijela te je vidljiva jedino pri otvorenim vratima. Sl. 5 je pregled na šarku iz sobe pri zatvorenim vratima; vidi se kontura vrata N i dovratnika M; među njima je šarka, a između obje tulije je sigurnosni pas prišarafljen uz dovratnik šarafnicama F. Sl. 6 je okomiti presjek I—I' sl. 4; vide se obe tulije C i G te kroz donju provučeni trn D dolje sa glavom nešto pojačanom i profiliranom, u gornju tuliju je zapušten kratki čep K sa jednakom glavom; između obe tulije je prsten E. Između trna i klina je prazni prostor O, a za komunikaciju s njime probušena je kosa rupica za mazanje L, od prilike 3 mm nad trnom.

Uporaba i prednosti pronalaska:

Vrata se mažu prema potrebi; čim stanu škripati, ulije se u usku cjevčicu ili kapalo nešto ulja ili inog žitkog maziva, koje ne hlapi, najbolja je zato kantica sa dugom cjevčicom i uskim kljunom, koja rabi za mazanje šivaćeg stroja, prisloni se uz rupicu L i kapne par kapi u smjeru strelice, koje će se razliti po tuliji i oko trna i time je šarka već namazana. Rupica je kosa zato, da se kljun kance može bolje unutra nakloniti, a najbolje je, ako se izvrta na unutarnjoj strani tulije u mjestu označenom kao u sl. 4. — Tu je rupica pri zatvorenim vratima nevidljiva, a preklop vrata i dovratnika (Falz) štiti ju, da u nju ne pada prašina. Nu može se rupica izvrutati i na svakom drugom mjestu tulije, samo da je pristupačna i od prilike u istoj visini prema trnu kao ova. U sl. 5 je rupica označena točkovano L' diametralno baš na protivnoj strani tulije; ta se pri zatvorenim vratima iz sobe vidi.

Velika prednost je u tom, što maže temeljito, vrlo lahko i brzo. Dosta je jedna osoba, ne treba vrata ništa podizati; prisloni se kantica i kapne i za kratko vrijeme može se mnogo vratiju namazati, a to je štednja na vremenu, trudu i radnoj snazi, što naročito dolazi u osobiti obzir kod velikih zgrada sa mnogo vratiju.

Rupica se dađe izvesti pri svakoj šarci od metala, a na način tulije, slične narisanoj bez obzira na oblik, veličinu i konstrukciju. Naravno može se upotrebiti i za prozore, a što je važno, može se izvrutati i na svim već u porabi stojećim vratima i prozorima odnosno njihovim šarkama. Pri tom će se vrata (prozor) istaviti, odmjeriti visina trna i na svrshodno mjesto običnim malim svrdlom za metale rupica izvrutati.

Za sigurnosni pas označena je jur svrha. U sl. 5 vidi se njegov položaj i kako je prišarafljen šarafnicama. Da ne upada u oči, može se dlijetom drvo na tom mjestu izdubiti prema debljini i dimenzijama pasa, pak ako se dobro premaže kao i vrata s uljenom bojom, neće se skoro ništa ni opaziti, Mazanje prstena uslijedi pomoću iste gornje rupice. Izvesti se može kao na nove šarke, tako i na stare, ako je potreba i ako je trn dosta visok. Može se upotrebiti za sve šarke bez obzira na veličinu, oblik i konstrukciju, a vrlo je potrebno, ako se teža vrata ovjese na slabi i od mekog drveta dovratnik. Vrata povuku trn, sile ga na zakretanje i spuštanje i tokom vremena mora pribita ploča šarke popustiti i rasklimati se, dok vrata spadnu, što je česti slučaj kod nesolidno izvedenih gradnja, osobito na selima.

Najjači nateg je na trn baš na onom dijelu, koji je u tuliji, a za protuizvrtnanje pribije se pas, koji trn osigurava u prvotnom položaju posve stalno i sigurno; popravci vratiju izostaju posve.

Patentni zahtjevi:

1. Šarka za vrata ili prozor sa šupljom gornjom tulijom od bilo kojeg metala, veličine ili oblika, naznačena time, što se koli na nove, toli i na stare, već u porabi stojeće komade izvrta rupica sa promjerom od nekoliko mm skroz na obvodu gornje tulije šarke nekoliko mm površ šiljka trna, a služi za mazanje tulije i trna,

2. Šarka za vrata ili prozor po zahtjevu 1, označena time, što se koli na novim, toli i na starim, već u porabi stojećim komadima izvede metalni sigurnosni pas potrebnih dimenzija, čiji je jedan kraj savijen poput tulije ili prstena i nataknut na trn, a u položaju između obje tulije, dok je drugi kraj pasa providen rupicama i šarafnicama, koje se u dovratnik ušarafe i priječe tako savijanje trna.

Ad patent broj 3157.

